

PEYNİR

Prof.Dr.Barbaros ÖZER

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Süt Teknolojisi Bölümü

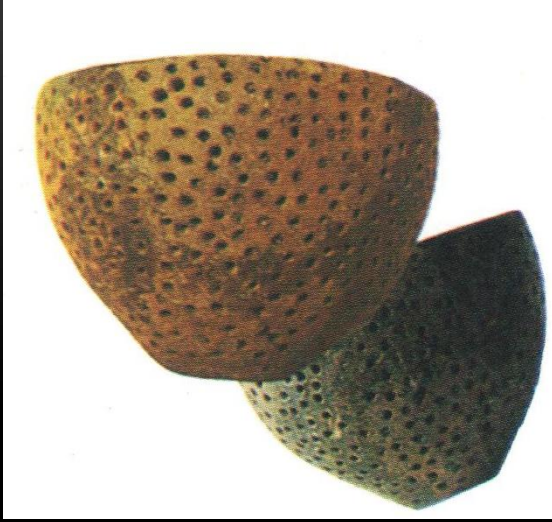
*Tanrım beni süt gibi döküp peynir gibi
pıhtılaştırmadın mı?*
Tevrat

Kaynak: Süt Uyuyunca (A. Ünsal)

El-Ubeyit firizleri (Sümer dönemi)

- 8 000-10 000 yıllık geçmiş- Mezapotamya veya İndus vadisi

Sümer dönemi

Çoban Danuzzi ile Tarımcı Enkimdu'nun Tanrıça Innin'i etkileme yarışı

PEYNİR!!!

Pişmiş topraktan süt süzeği-

Neolitik çağ, Rolin müzesi,
Autun, Fransa

Kaynak: Süt Uyuyunca (A.Ünsal)

MÖ 1100

Tevrat (Samuel'in ikinci bölümü):
10 çeşit peynir-Harise hehabab

ANTİK ÇAĞ

Ariste
(Apollon ve Sirene'nin ođlu)

İnsanlara peyniri bahşeden kişi (MÖ 1 yy)

Kyklops'un mađarasında peynir kileri
(Odyseus ve adamları MÖ 850)

Homeros ilk peynir tarifi ???

Talmuklar, Kırgızlar, Tatarlar, Tibetler, Persler...

Yoğurdu Orta Asya'dan Türkler getirdi ama peyniri Anadolu'da hazır bulduk!!!

PEYNİR SÖZCÜĞÜNÜN ETİMOLOJİSİ

- Türkçeye Farsça'dan geçme
- MS 750 Uygur Türkleri ilk peynir ifadesini kullanıyor
- 1072 Kaşgarlı Mahmud-Divan-ı Lügat-ü Türk
«Udhıtmak» «uyutmak???»
- Orta Asya Türklerin “ağrımsık” ya da “akerimşik”
- Hint-Avrupa dil ailesi – “kwat” “cheese”
- Ortaçağ İngilizcesi- “ches” “ciese” “cese”

- 1815- İlk düzenli üretim yapan peynir fabrikası (İsviçre)
- 1851 ABD ilk peynir fabrikası- İsviçreliler??

Peynir	İlk kayıtlı üretim tarihi
Gorgonzola	879
Roquerfort	1070
Grana	1200
Cheddar	1500
Parmesan	1579
Gouda	1697
Gloucester	1697
Stilton	1785
Camambert	1791

KÜRESEL PEYNİR ENDÜSTRİSİ

Küresel pazar büyüklüğü

2016- 95 milyar Dolar

2021- 124 milyar Dolar

Küresel ihracat tutarı- 26 milyar Dolar (2015)

Almanya %14,4

Fransa %12,7

Hollanda %12,0

TÜRKİYE PEYNİR PAZARI-İHRACAT

- 162 milyon Dolar (2015)
- 150 milyon Dolar (2016)

Küresel peynir ihracat pazarındaki payımız

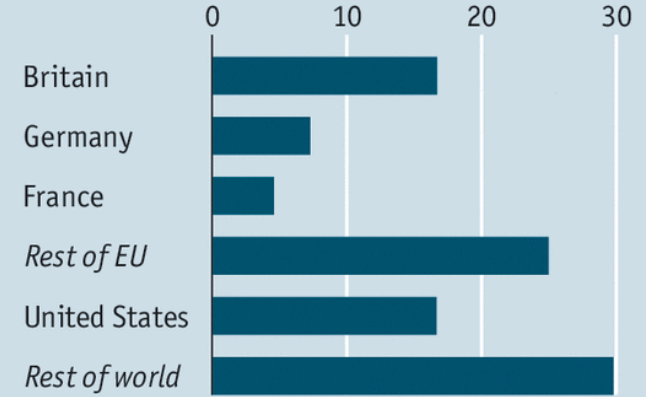
%006

İRLANDA???

- %3 ortalama büyüme
- 259 M Euro gelir beklentisi (2021)
- Ülke ekonomisine katkı üst düzeyde

Land of milk and chips

Ireland, exports of goods and services
2015, % of €234bn total

Source: Central Statistics Office

Economist.com

- Cork Üniversitesi
  - Teagasc Araştırma Merkezi
  - Cheddar ulusal değer haline dönüştü
-

BİLİMSEL TEMELLİ BÜYÜME

- Wisconsin Madison (ABD)
(Marble Cheddar!!!)

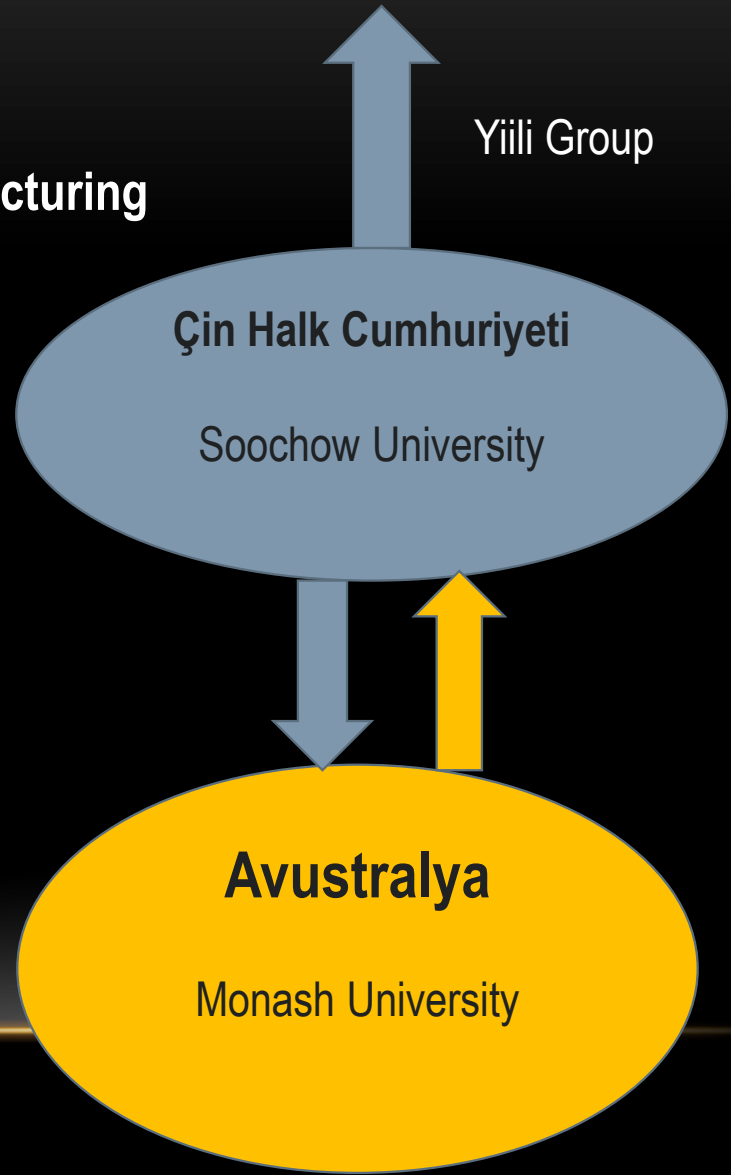

- Wageningen Research (Hollanda)
- Hannah Research Center (İskoçya)

Hollanda Wageningen Food Valley

Joint Research Center on Dairy Manufacturing

- Bega Cheese Limited
- China National Cereals, Oils and Foodstuffs Corporation (COFCO)
- Fonterra Australia Pty Ltd
- Geoffrey Gardiner Dairy Foundation Limited
- Mondelez International
- Murray Goulburn Co-operative Co. Limited
- The University of Queensland

Yili Group

Çin Halk Cumhuriyeti

Soochow University

Avustralya

Monash University

BIZ??

Top-30 cheese producing countries 2000-2020

Country	2000	2012	Change	2020	Change
1. USA	3,746	4,950	32%	6,000	21%
2. Germany	1,686	2,430	44%	2,860	18%
3. France	1,612	1,842	14%	2,100	14%
4. Italy	927	985	6%	1,100	12%
5. Netherlands	684	762	11%	880	15%
6. Egypt	380	720	89%	980	36%
7. Poland	404	718	77%	850	18%
8. Brazil	445		57%	900	28%
9. Turkey	250		132%	800	
10. Argentina	443	564	27%	700	24%
11. Russia	221	410	85%	480	17%
12. UK	302	398	32%	470	18%
13. New Zealand	289	354	22%	480	36%
14. Canada	292	345	18%	430	25%
15. Australia	376	346	-		30%
16. Iran	221	320	44%	550	72%
17. Spain	243	311	28%	350	13%
18. Denmark	306	300	-2%	370	23%
19. Mexico	134	264	97%	290	10%
20. Ukraine	67	260	295%	320	23%
21. Switzerland	167	180		210	16%
22. Ireland	99	185	86%	260	41%
23. Austria	119	163	37%	200	23%
24. Belarus	41	150	265%	210	40%
25. Lithuania	40	121	195%	140	16%
26. Finland	98	120	22%	129	8%
27. Czech Republic	92	111	21%	130	17%
28. Sweden	127	101	-20%	85	-16%
29. Belgium	58	95	64%	95	0%
30. Chile	52	82	58%	112	37%

Source: FAPRI, IDF, USDA, PM FOOD & DAIRY CONSULTING

BİZ???

- Ukrayna krizi??? (Tvorog yapmayı biliyor muyuz?)
- AB kotalarının kalkması
- Ortadođu-Körfez pazarındaki payımızın daralması
- Endüstriyel peynirler tüketici beklentilerini karşılayamıyor

190'DAN FAZLA PEYNİR ÇEŞİDİ

- **Ufuk Kamber, Artun Ünsal...**
- Coğrafi İşaret tescili alan çeşit sayısı (6 -7)
- Katma değer yaratma sorunu...
- Markalaşma sorunu...
- Bilimsel çalışma yetersizliği (AR-GE merkezleri işlerliği??)

WEB OF SCIENCE (7.11.2017)

Anahtar kelimeler

a- Turkish + Cheese $\longrightarrow$ 137 / 0

b- White cheese/ White brined cheese/ Beyaz peynir/Turkey $\longrightarrow$ 137 / 0

c- Kashar cheese/Kasar Cheese $\longrightarrow$ 62 / 0

a- Cheddar cheese- Ireland $\longrightarrow$ 226/ 1780

b- Mozzarella cheese- Italy $\longrightarrow$ 152/ 650

c- Emmental cheese- Switzerland $\longrightarrow$ 28 / 101

d- Gouda cheese- Netherland $\longrightarrow$ 49 / 246

SORUNLAR

Sanayi

Kalite

Yenilikçilik

Rekabetçilik

Açıklık

Fırsatları
koklama

Üretici

Örgütlülük

Kalite

Kırsalda
mutsuzluk

Araştırmacı

Öncelikler
çatışması

**Gerçeklerden
kopukluk**

Altyapı
yetersizliği
bahanesi(!)

Öğretici

Müfredat (!)

Staj

Pratik eğitim

Bologna fırsatı

Markalaşma

- Yerel peynirlerin ekonomiye kazandırılması
- Coğrafi işaret çalışmaları desteklenmeli
- Peynircilik alanları yaratılmalı (sütölük havzaları)
  - * Edam kasabası
  - * Rokfor kasabası
  - * Wisconsin-Madison

* Kars-Ardahan???

* Karaman-Divle???

* Ezine-Bayramiç-Ayvacic???

* Erzincan-Muř-Tunceli???

Peynir turizmi??

Bilimsel temelli büyüme

- Geleneksel peynirler için özgün ve endemik floranın tespiti ve gen kaynakları havuzunun oluşturulması (yoğurtta fırsat kaçtı!)
- Ender çeşitlerin üretim modelleri kayıt ve koruma altına alınmalı
- Yerinde endüstriyel üretim / butik üretim modelleri desteklenmeli
- Yenilikçi yaklaşımlara hız verilmeli (probiyotik peynir, katma değeri yüksek ürünler vb..)

Destekler

- Peynir Bankası modeli (Parmesan)

https://www.youtube.com/watch?v=XzBPdU_iVcl

* **Ürettiğiniz peynir kredi teminatı olarak alınıyor**

- Özel peynircilik ihtisas sahalarında üreticilere-
mühendis-teknikerlere mali destekler (sigorta
desteđi vb..)

Teşekkür ederim...